

**Це була воістину народна артистка, яка
жила й творила для народу, для рідного
мистецтва, її натхненна, невтомна праця є
зразком для всіх нас...**

(Мар'яненко І.)

Ганна Петрівна Затиркевич-Карпинська (Ковтуненко) походить з давнього дворянського роду. Світ вона побачила 20 лютого 1855 року на Чернігівщині (м.Срібне).

На любительську сцену Ганна Ковтуненко (за першим чоловіком Затиркевич, за другим – Карпинська) вийшла в 1882 році. Особливу роль у її долі відіграв аматорський виступ у виставі “Сватання на Гончарівці” за Г.Квіткою-Основ'яненком у Ромнах 9 грудня 1882 року. Ганна Петрівна зрозуміла, що театр – це її покликання. І незабаром – завдяки листуванню з М.Кропивницьким та його підтримці – актриса ступила на професійну сцену.

В театрі корифеїв Ганна Затиркевич-Карпинська дебютувала під прізвиськом Прилуцької 20 травня 1883 року (роль Горпини в п'єсі “Як ковбаса та чарка, то минеться й сварка” М.Старицького). У трупі М.Кропивницького актриса виступала протягом 1883-1892 рр., затим працювала в трупі М.Садовського (1892-1897), об'їздивши з гастрольями багато міст і містечок українського Півдня.

Значний сценічний талант, добре знання української мови, побуту і звичаїв народу, життя якого Ганна Петрівна відтворювала на сцені, допомогли їй швидко завоювати визнання серед знаменитих колег по сцені: М.Заньковецької, М.Садовського, П.Саксаганського, М.Садовської-Барілотті та ін. Кожна зіграна роль відкривала все нові грані яскравої творчої індивідуальності актриси.

Ніхто не вмів так достовірно грати комедійні ролі, як Ганна Петрівна. Чудова, вільна від будь-якої штучності гра її примушувала глядачів забувати, що вони знаходяться у театрі. Публіку вабили оптимістичний талант Г.П.Затиркевич, притаманний їй глибоко народний гумор, простота і щирість.

Пов'язавши свою долю й з іншими сценічними колективами, Г.Затиркевич-Карпинська неодноразово поверталась на певний термін до театру корифеїв. Завершила свою артистичну діяльність вона в 1921 році, зігравши на той час понад 130 ролей. Особливо прославилась актриса своїм комедійним хистом: Риндичка (“По ревізії” М.Кропивницького), Секлета (“За двома зайцями” М.Старицького), Пошльопкіна (“Ревізор” М.Гоголя) та ін. Разом з тим блискуче створювала різнохарактерні образи в класичних драмах: у М.Кропивницького – Текля (“Доки сонце зійде, роса очі виїсть”), Ганна (“Дві сім'ї”), Гапка (“Зайдиголова”); у М.Старицького – Хівря (“Сорочинський ярмарок” за повістю М.Гоголя), в І.Карпенка-Карого – Мелашка (“Наймичка”),

Ганна (“Безгаланна”), Пріська (“Бурлака”), у Панаса Мирного – Лимериха (“Лимерівна”) та ін.

На 67-му році життя Г.П.Затиркевич-Карпинська раптово померла. Зі спогадів сучасників відомо, що поховали її під звуки Шевченкового "Заповіту", який виконував хор акторів. І досі не вдалося встановити, де поділися її особисті речі й театральні аксесуари.

У вихорі буремних літ загубився й архів артистки, її особиста бібліотека.

Пам'ять про славетну артистку ще довго житиме у серцях всіх, хто любить і шанує театральне мистецтво.

ЛІТЕРАТУРА

Про Г.П.Затиркевич-Карпинську

- Барабан Л. У вирі громадського життя / Л.Барабан // Вітчизна. — 1966. — № 1. — С. 219—221.
- Білецька Л.К. Мистецтво життєвої правди: До 100-річчя заснування театру корифеїв / Л.К.Білецька. — К.: Т-во "Знання", 1982. — 48 с. — Із змісту [Про Г.П.Затиркевич — Карпинську]. — С. 28—29.
- Дібровенко М. Г.П.Затиркевич-Карпинська: Нарис про життя і творчість / М.Г.Дібровенко. — К.: Держ. вид-во образотв. мистецтва і муз. л-ри, 1956. — 75 с.
- Затиркевич-Карпинська Г. (1856—1921) // Білецький О. Український театр : хрестоматія / О. Білецький, Я. Мамонтов. — Х., 1941. — С. 253—256.
- Затиркевич-Карпинська Ганна Петрівна (20.11. 1855 — 12.IX 1921) // Український енциклопедичний словник: у 3 т. / Бабичев Ф.С. (голов. ред.) та ін. — К., 1987. —Т. 1. —С. 653.
- Затиркевич-Карпинська Ганна Петрівна [8 (20). 11.1855 — 12.IX 1921] // Митці України: Енцикл. довід. / упоряд.: М.Г.Лабінський, В.С.Мурза ; за ред. А.В.Кудрицького. — К., 1992. — С. 262.
- Затиркевич-Карпинська Ганна Петрівна [8(20). II 1855 — 12.IX 1921] // Мистецтво України: біогр. довід. / упоряд.: А.В.Кудрицький, М.Г.Лабінський ; за ред. А.В.Кудрицького. — К., 1997. — С. 258.
- Затиркевич-Карпинська Ганна (1856—1921) // Енциклопедія українознавства : словник. частина / Наук. Т-во ім.Шевченка ; голов. ред. В.Кубійович. — Перевид. в Україні. — К., 1994. — Т. 2. — С. 759.

- Г. П. Затиркевич-Карпинська // Акторська майстерність корифеїв : зб. спогадів / упоряд. та вступ. ст., прим. І.О.Волошина. — К., 1982. — С. 162—180.
- Г.П.Затиркевич-Карпинська (1855—1921) // Корифеї українського театру / упоряд., вступ. ст., прим. І.О.Волошина. — К., 1982. —С. 162—188.
- Непопадова Є. Мистецтвом служила народу / Є.Непопадова // Культура і життя. — 1980. — 21 лют.
- Слово про Ганну Затиркевич-Карпинську : спогади / упоряд.: П.П.Перепелиця, В.С.Яременко. — К.: Мистецтво, 1966. — 208 с.: іл.
- Фененко М. З плеяди корифеїв / М.Фененко // Укр. театр. — 1972. — № 1. — С. 28—29.
- Український драматичний театр: Нариси історії : у 2 т. Т. 1: Дожовтневий період / редкол.: М.Т.Рильський (відп. ред.) та ін. — К.: Наук. думка, 1967. — 518 с.: іл. - Про Г.П.Затиркевич-Карпинську див.: "Покажчик імен". — С. 492.
- Український драматичний театр: нариси історії : у 2 т. Т. 2: Радянський період / редкол.: М.Т.Рильський (відп.ред.) та ін. — К.: Наук. думка, 1959. — 647 с.: іл. — Про Затиркевич-Карпинську див.: "Покажчик імен". — С. 611.

